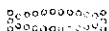

možda i pretežak za čovjeka svjetskog kao što je Bourget, i on mnogo puta ostaje tek na površini, ne filozofijske ideje, nego života. Biti vjesnikom aktualnih deviza borbenoga programa još nije ono glavno. Svakako će današnji revni katolici živjeti i osjećati dublje, tražiti i spoznavati jače, određenije, intenzivnije, ulogu natprirodnih pojava i sredstava milosti, no što se to opaža kod glavnih lica u Bourgetovim romanima.

Ljubomir Maraković.

PABIRCI.

Sveučilište berlinsko proti ukinuću vjerske obuke.

Sto i četrnaest (114) profesora berlinskog sveučilišta objelodanilo je u Deutsche Allgemeine Zeitungu ovu izjavu u prilog vjerskoj obuci:

„Našemu školstvu prijeti sudbonosna rana, koja zadire u sam njezin korijen. Jezgra njemačkog odgoja mladeži — pouka u kršćanskoj vjeri — imala bi se ukinuti. Pouka u kršćanskoj vjeri bila je središte čudorednoga odgoja u školama. Ukinuti vjersku obuku znači rušiti povijest našeg školstva. Od doba Karla Velikoga pa do danas bio je kršćanski odgoj ishodište i središte svakog odgojnog rada. Nema u doba toga tisućljetnog razvoja nijednog epohalnijeg odgojnog pokreta, nijednog velikog pedagoga, koji ne bi naglasio, da je vjerski odgoj duha nenaknadivi temelj svakog odgojnog kulturnog nastojanja. S vjerom stoji i pada njemački narod. Zato potpisani profesori drže svojom svetom dužnošću, da protestuju protiv toga, da bi se vjerska obuka, ugaoni kamen našeg odgoja, izlučila iz nastayne osnove ili snizila na puki neobligatni predmet. Što je u toj obuci zastarjelo, to neka se ukloni, dok sama vjerska obuka treba da ostane

središte svega kolikoga školskog uzgoja. Nemojmo ništiti kršćanstva i napadat ga, već mu dajmo nove pobude!“ (Kat. list 1919., br. 31).

Vjera i država.

Aristotel naziva brigu oko religije prvom zadaćom države.¹⁾ Plato traži, da se najoštrije kazne oni, koju poriču eksistenciju Božju; valjano uređena država, veli, mora prije svega da se brine za njegovanje vjere.²⁾ Plutarh naziva vjeru vezom svakog društva i osnovom zakonodavstva.³⁾ Bez pieteta prema Bogu, kaže Ciceron, ne može da postoji vjernost i pravednost.⁴⁾ Washington, veliki državnik mlade američke republike, izjavio je u jednoj besjedi u kongresu 1789.: „Religija i moral najnužniji su stupovi blagostanja državnoga. Zaman bi se dičio patriotizmom onaj, koji bi litio da obori ova dva glavna stupa društvene zgrade.“

M. V.

Kultura ne nadomješta vjere.

Materijalizam je negacija svega duhovnog, negacija objave i vjere osnovane na objavi, pa dosljedno ograničuje svrhu ljudskog življenja na ovozemski život. U monizmu je pokušao da se obavije nimbom vjerskim, koji zapravo nije ništa drugo nego kultura razuma. Tko iole pozna dušu ljudsku, zna, da je taj pokušaj jalov. Ta speznala kanda osvaja tla i u socijalista, koji dosljedniji od svojih intelektualnih začetnika dosljednije ostvaruju u praksi zasade materijalističke. U smotri „Neue Zeit“ (23. svibnja 1919.) pobija socijalista Dr. I. Schikowski na svoj način materijalističko nastojanje, da se vjera zamijeni kulturom razuma, i veli među ostalim: „Kultura kapitalističkog (t. j. modernog)

1) Polit. 8, 8.

2) Republ. 1, 27 i dig. 9.

3) Adv. Colot. 31.

4) De natura deorum 1, 2.

doba bijaše gotovo tek kultura razuma. Vrijedilo je samo praktično, samo se one vrednote priznavahu, koje mogahu odoljeti trijeznom razumnom ispitivanju. Tim se vrednotama sve žrtvovalo . . . Kultura je razuma onemogućila stare vjere, koje su na svoj način udovoljavale čežnji čovjekovoj za višim življenjem. Ta je čežnja ostala i ostat će, dok bude čovjeka na zemlji. Jednostrano njegovanje razuma nije podalo nikakve zamjene, da se ispuni praznina nastala tim, što su se vjere oborile. Ima problema, koji su naprosto izvan dohvata razuma, a koje rješava istom čuvstvo (trebao bi reći: vjera osnovana na objavi). Kultura razuma nije nimalo marila za te probleme, koji obuhvaćaju velika pitanja metafizička pa sve tamo do stanovitih malih boli i radosti svagdašnjeg života. Neplodnom spekulacijom nazivaše se razmišljanje o stvarima, što se kriju za ovim osjetnim svijetom, a koji bi pridijevao ikakav zamašaj tome, da se život preobrazi u čuvstvenom i estetskom smjeru, toga bi zdravi razum mase krstio čuvstvenjakom ili estetom.“

Nije mnogo spoznao drug Schikowski; jer ni njegovo njegovanje umjetnosti ne može da nadomjesti objavljene vjere i vrhunaravnog života. No njegovo je priznanje ipak dragocjeno, jer dosad nismo obikli da čujemo take glasove iz njegova materijalističkoga tabora. Uostalom umjetnosti i vjera (Isusova) istječu iz istoga vrela i tako su tijesno spojene, da umjetnost bez vjere ne može zadovoljiti najdubljoj čežnji čovjekovoj — čežnji za Bogom.

M. V.

Nutarnja snaga katolicizma.

Protestant Dr. F. J. Schmidt*) daje Crkvi katoličkoj ovo svjedočanstvo: „Nije se protestantizmu uz kolijevku njegovu pjevalo, da će on opet jednoć nemoćan stupati za katolicizmom. Ali danas je tako. Ka-

*) Kod Donata, Freiheit der Wissenschaft (1910) str. 358.

tolicizam, a ne protestantizam dandas njeguje i brani idealnu kulturu duha. Samo još rimska Crkva osjeća u sebi živu snagu ideje oduhovljenja života, kako se u njoj ostvarilo . . . Tako je katolicizam eto ostao jedina sila oduhovljenja života, pa danas teku samo još iz ovoga vrela rijeke žive vode, koje čuvaju proces oduhovljivanja od potpune smrti. Protestantizam zapada u teologiji u pusti historicizam, katolicizam pak brani živu snagu duha, koja u Crkvi djeluje; protestantizam već ne može da ustavlja utilitarističke i eudaimonističke pohotljivosti masâ, katolicizam vrši neslomivu duhovnu vlast nad svim pučkim masama. Stoga je opet postao odlučna i vladajuća sila u svim odlukama u životu našeg naroda.“

M. V.

UMIJEĆE MOLITVE.

(Ars orandi.)

Napisao Msgr. de MATHIES.

Prevodi BOGOLJUB STRIŽIĆ.

Sveti biskup i crkveni učitelj Alfonzo M. de Liguori rekao je značajnu riječ: „Držim, da nijesam nikad napisao korisnije knjige od ~~one~~ o molitvi.“

Isto ^{bi} smio reći Msgr. de Mathies o najnovijem djelu „Ars orandi“, gdje se jezikom našega vijeka, a prema potrebama našega doba podaje od najboljega ono, što može da i modernoga čovjeka duboko uvjeri, kako je kršćanska molitva uzvišena, razumna i nužna.

Svesrdno preporučujemo izvrsnu knjižicu dušobrižnicima, da je što više rašire među katoličkim svjetovnjacima ~~kako i savreduje~~.

U Churu dne 19. prosinca 1911.

† Juraj Schmid v. Grüneck,
biskup churski.

Zasluzuju

*V. do
knjige*

H knjig

12